

JAK DOKUMENTOWAĆ NARUSZENIE PRAW WYBORCZYCH?

Każdy protest wyborczy wymaga dołączenia dowodów wskazujących na to, że doszło do:

- popełnienia przestępstwa przeciwko wyborom, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie głosowania lub wyników wyborów;
- do naruszenia przepisów kodeksu wyborczego lub ustawy z 2 czerwca 2020 r. o szczególnych zasadach organizacji wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r. z możliwością głosowania korespondencyjnego dotyczących głosowania, ustalania wyników głosowania lub wyników wyborów, mających wpływ na wynik wyborów.

Katalog potencjalnych dowodów, które mogą posłużyć jako potwierdzenie lub uprawdopodobnienie zarzutów podniesionych w proteście wyborczym, jest obszerny i właściwie nieograniczony. W proteście wyborczym wyborca może m.in. powołać jako dowód:

- Dokumenty;
- Zdjęcia;
- Nagrania;
- Zeznania świadków.

Tym samym przykładowym dowodem zaistniałych nieprawidłowości mogą być:

- kopie zgłoszenia chęci głosowania korespondencyjnego (zwłaszcza w wypadku niedoręczenia na czas pakietu wyborczego);
- zdjęcia i nagrania dokumentujące przypadki agitacji wokół lokali wyborczych albo potwierdzające nieprawidłowy charakter otrzymanej karty do głosowania (np. brak pieczęci, rozerwaną kopertę etc.);
- dokonane przez obserwatora społecznego albo męża zaufania nagrania nieprawidłowości w działaniu obwodowej komisji wyborczej;
- podpisane oświadczenie świadka nieprawidłowości wraz z jego danymi kontaktowymi, w tym adresem do korespondencji;
- kopie pism, wiadomości e-mail kierowanych do okręgowych komisji wyborczych albo komisarzy wyborczych sygnalizujących zaistniałe nieprawidłowości w przebiegu procesu głosowania;
- dokumenty wytworzone w toku procesu wyborczego: spisy wyborców, karty do głosowania, protokoły komisji wyborczych (w takim wypadku wystarczy powołać się w proteście na konkretny dokument);
- kopie zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa przeciwko wyborom;
- raporty organizacji społecznych monitorujących sposób przeprowadzenia wyborów;

Dowody mogą być dołączane do protestu wyborczego w formie papierowej lub elektronicznej np. na płycie CD lub pen-drive.

Ze względu na zasadę tajności głosowania, wyborcy nie mogą korzystać w lokalach wyborczych z urządzeń rejestrujących obraz. Proces przygotowania lokalu wyborczego, liczenia głosów, ustalania wyników głosowania może być za to rejestrowany przez obserwatorów społecznych i mężów zaufania.